

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز مصوب ۱۳۹۲

در تونظرات شورای نگهبان

به انضمام

مبانی نظرات شورای نگهبان پیرامون این قانون

تحقیق و تدوین: محمد هادی توکل پور، مصطفی مسعودیان

پژوهشگاه شورای نگهبان

عنوان قراردادی: ایران. قوانین و احکام
قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز (مصوب ۱۳۹۲) در پرتو نظرات شورای نگهبان؛
به انضمام مبانی نظرات شورای نگهبان پیرامون این قانون / تحقیق و تدوین:
محمدهادی توکل‌پور، مصطفی مسعودیان
تهران: شورای نگهبان، پژوهشکده شورای نگهبان، ۱۳۹۳.
ISBN: 978-600-94294-8-6 ۱۶۳ ص.

فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیپا
موضوع: کالاها -- قوانین و مقررات -- ایران
موضوع: ارز -- قوانین و مقررات -- ایران
موضوع: قاچاق -- ایران
شناسه افزوده: توکل‌پور، محمدهادی، ۱۳۶۴-
شناسه افزوده: مسعودیان، مصطفی، ۱۳۶۴-
رده‌بندی کنگره: ج ۱۳۹۳ ۳۶۹۵/آ۲۸ KMH
شماره کتابشناسی ملی: ۳۷۳۲۷۸۸
رده‌بندی دیویی: ۳۴۵/۵۵۰۲۳۳

پژوهشکده شورای نگهبان

**قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز (مصوب ۱۳۹۲) در پرتو نظرات شورای نگهبان
به انضمام مبانی نظرات شورای نگهبان پیرامون این قانون**

تحقیق و تدوین: محمدهادی توکل‌پور، مصطفی مسعودیان

ناشر: پژوهشکده شورای نگهبان

چاپ اول: زمستان ۱۳۹۳ - تیراژ: ۴۰۰ جلد

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۴۲۹۴-۸-۶

قیمت: ۶۰۰۰ تومان

تهران، خیابان شهید سپهبد قرنی، کوچه شهید دهقانی‌نیا (خسرو سابق)، پلاک ۱۲

تلفکس: ۸۸۳۲۵۰۴۵

www.shora-rc.ir

nashr@shora-rc.ir

فهرست مطالب

مقدمه	۱
درآمد: درباره قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز	۵
قسمت نخست: قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز در پرتو نظرات	
شورای نگهبان	۹
فصل اول- تعاریف، مصادیق و تشکیلات	۱۱
فصل دوم- پیشگیری از قاچاق	۱۸
فصل سوم- قاچاق کالاهای مجاز، مجاز مشروط، یارانه‌ای و ارز	۲۵
فصل چهارم- قاچاق کالاهای ممنوع	۲۷
فصل پنجم- قاچاق سازمان‌یافته و حرفه‌ای	۳۳
فصل ششم- جرائم مرتبط	۳۵
فصل هفتم- مقررات مربوط به دستگاه کاشف و کشف کالا	۳۶
فصل هشتم- مراجع صالح رسیدگی به جرم قاچاق	۴۰
فصل نهم- اموال ناشی از قاچاق	۴۴
فصل دهم- مقررات عمومی	۴۷

قسمت دوم: مبانی نظرات شورای نگهبان پیرامون قانون مبارزه با

قاچاق کالا و ارز ۵۹

مرحله اول بررسی مصوبه در شورای نگهبان ۶۱

مرحله دوم بررسی مصوبه در شورای نگهبان ۱۰۲

مرحله سوم بررسی مصوبه در شورای نگهبان ۱۴۰

مرحله چهارم بررسی مصوبه در شورای نگهبان ۱۵۷

فهرست اصول ۱۶۳

مقدمه

«شورای نگهبان» به عنوان نهاد پاسداری‌کننده از موازین شرع و قانون اساسی، وظیفه‌ی خطیر بررسی کلیه‌ی مصوبات مجلس شورای اسلامی و اساسنامه‌های مصوب هیئت وزیران را به عنوان یکی از وظایف مصرّح خویش در قانون اساسی بر عهده دارد تا تمامی قوانین و مقررات لازم‌الاجراء در جمهوری اسلامی ایران، غیر مغایر با موازین شرع و قانون اساسی باشد. بدین‌سان، مجموعه نظرات ابرازی از سوی این نهاد در خلال بررسی مصوبات مجلس شورای اسلامی و اساسنامه‌های مصوب هیئت وزیران، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار بوده و برای آحاد افراد جامعه قابل استفاده است؛ چه آنکه این نظرات، از جهتی شأن علمی و نظری دارد که می‌تواند مورد استفاده‌ی عموم علاقه‌مندان، به‌ویژه مجامع علمی - پژوهشی واقع شود و از جهتی دیگر، برای تنظیم قوانین و مقررات مورد نیاز در کشور، مورد توجه و استفاده‌ی سیاست‌گذاران و نقش‌آفرینان عرصه‌ی تقنینی و اجرایی قرار گیرد.

مقام معظم رهبری نیز در دیداری که با اعضای شورای محترم نگهبان در تاریخ ۱۳۷۹/۴/۲۸ داشتند، با تأکید بر اهمیت نظرات شورای نگهبان، خطاب به آنها فرمودند: «... مردم، مطلع نیستند... لازم است یک روال اطلاع‌رسانی منظم و مرتبی باشد که مردم در جریان قرار بگیرند، یا نظرات شورا مدوّن بشود و در اختیار اهل علم، حقوقدان‌ها، فقها و متخصصین بخش‌های مختلف گذاشته بشود؛ دانشگاه‌ها و حوزه‌ها ببینند و در جریان مباحث قرار گیرند؛ بیان شود در مورد این ماده‌ای که آنجا آمده، چه بحث‌هایی شده، تا رد شده است و چه اشکالاتی بود و بعد آن اشکالات، رفع شد، یا تصویب شد و از این قبیل. ...

الان شما استدلال دارید، اما این استدلال برای مجلس، گاهی معلوم نیست، گاهی برای مجمع تشخیص هم درست معلوم نیست، ... در حالی که خوب است در متن آن حکم اشاره‌ای به استدلال بشود و در یک محل جداگانه آن استدلال به تفصیل نوشته بشود. ... اینها چیزهایی است که بعد برای دیگری منبع و مدرک خواهد شد.»

بر همین اساس و در راستای پاسخگویی به این مطالبه‌ی به حق مقام معظم رهبری، با تشکیل مرکز تحقیقات شورای نگهبان، انجام فعالیت‌های علمی پیرامون نظرات مطرح در جلسات شورای نگهبان به عنوان یکی از مأموریت‌های این مرکز، در چند سطح مختلف در دستور کار قرار گرفت. تدوین مجموعه نظرات شورای نگهبان در خصوص مصوبات ادوار مختلف مجلس شورای اسلامی، تدوین مجموعه نظرات تفسیری و مشورتی شورای نگهبان راجع به اصول قانون اساسی، تدوین مجموعه نظرات فقهی شورای نگهبان در پاسخ به استعلامات دیوان عدالت اداری، تدوین نظرات فقهی و حقوقی شورای نگهبان در پاسخ به استعلامات اشخاص حقیقی و حقوقی، پیاده‌سازی، تنظیم و تدوین مشروح مذاکرات جلسات شورای نگهبان و در نهایت، استخراج مبانی و دلایل آراء و نظرات شورای نگهبان، از جمله طرح‌هایی بود که برای عینیت بخشیدن به این مهم طراحی شد.

ثمره‌ی تلاش‌های صورت گرفته در این مدت، انتشار چندین جلد کتاب مختلف در قالب‌های متنوع بوده که با استقبال چشمگیر مخاطبان مواجه شده است. از جمله مهم‌ترین آنها می‌توان به انتشار کتاب‌های «مبانی استدلالی آراء و نظرات شورای نگهبان (مستنبط از مشروح مذاکرات سال ۱۳۸۷)» و «مبانی نظرات شورای نگهبان در خصوص مصوبات و استفساریه‌های سال ۱۳۹۰ (برگرفته از مشروح مذاکرات شورای نگهبان)» اشاره کرد که در قالب پروژه‌ای تحت عنوان «استخراج نظرات استدلالی شورای نگهبان»^(۱) به سرانجام رسیده

۱. مقصود از «نظرات استدلالی شورای نگهبان»، مجموعه استدلال‌های فقهی، حقوقی و همچنین

است. همچنین انتشار دو کتاب «قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ در پرتو نظرات شورای نگهبان» و «قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲ در پرتو نظرات شورای نگهبان»، از دیگر منشورات پژوهشکده است که در راستای ترویج نظرات شورای نگهبان نسبت به قوانین مهم و دارای اثرگذاری عام، تدوین و چاپ شده است.

در ادامه‌ی تلاش‌های گذشته، مجموعه‌ی حاضر با عنوان «قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز (مصوب ۱۳۹۲) در پرتو نظرات شورای نگهبان، به انضمام مبانی نظرات شورای نگهبان پیرامون این قانون» از مجموعه منشورات جدید پژوهشکده است که واجد هر دو ویژگی منشورات پیش گفته است.^(۱)

این مجموعه، در قالب دو بخش تدوین شده است: در بخش اول، تحت عنوان «قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز (مصوب ۱۳۹۲) در پرتو نظرات

قرائن، امارات و برداشت‌هایی است که اعضای محترم شورای نگهبان در جلسات بررسی مصوبات مجلس شورای اسلامی، اساسنامه‌های مصوب هیئت وزیران، بررسی اصول قانون اساسی برای ارائه‌ی نظریه تفسیری و... در خلال مباحث خویش نسبت به یک ماده از مصوبه، یا در خصوص یک سؤال یا استفسار بیان کرده‌اند. این مجموعه از استدلال‌ها و برداشت‌ها، توسط گروهی از پژوهشگران پژوهشکده، در قالب یک دسته‌بندی منظم و منطقی بر اساس دیدگاه‌های مختلف مطرح‌شده در مذاکرات اعضای شورای نگهبان و با استناد و مستنبط از آن، به تفکیک هر ماده از مصوبه یا سؤال و استفسار، استخراج، تنقیح و تدوین می‌شود. هدف از تهیه‌ی این مجموعه، آشنا ساختن مخاطبان، به‌ویژه مجامع حوزوی و دانشگاهی و مراجع قانون‌گذاری، سیاست‌گذاری و اجرایی کشور با مبانی و ادله‌ی فقهی و حقوقی نظرات شورای نگهبان است.

۱. در همین راستا، دو مجموعه‌ی زیر نیز با همین ویژگی توسط انتشارات پژوهشکده شورای نگهبان به چاپ رسیده است:

کتاب «قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری (مصوب ۱۳۹۲) در پرتو نظرات شورای نگهبان، به انضمام مبانی نظرات شورای نگهبان پیرامون این قانون» و نیز کتاب «قانون حمایت خانواده (مصوب ۱۳۹۱) و قانون حمایت از کودکان و نوجوانان بی‌سرپرست و بدسرپرست (مصوب ۱۳۹۲) در پرتو نظرات شورای نگهبان، به همراه مبانی نظرات شورای نگهبان پیرامون این دو قانون».

شورای نگهبان»، متن کامل قانون مبارزه با کالا و ارز مصوب ۱۳۹۲ ذکر شده و در پانویس هر ماده، حسب مورد، مصوبه‌ی ابتدایی مجلس راجع به آن ماده،^(۱) ایرادات شورای نگهبان نسبت به آن و مصوبه‌های اصلاحی بعدی آورده شده است تا خواننده ضمن آگاهی نسبت به تحولات مصوبه در پرتو نظرات شورای نگهبان، فهم دقیق‌تری نسبت به مفاد مواد مصوب حاصل کند. در بخش دوم، تحت عنوان «مبانی نظرات شورای نگهبان پیرامون قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز»، به شیوه‌ی مرسوم در منشورات ناظر بر نظرات استدلالی شورای نگهبان، مجموعه دیدگاه‌های اعضای محترم شورای نگهبان از مواد این مصوبه و استدلال‌های فقهی و حقوقی مطرح‌شده از سوی آنان در خلال جلسات بررسی این مصوبه، ارائه شده است.

پژوهشکده شورای نگهبان امیدوار است با تولید و عرضه‌ی این مجموعه، علاوه بر حرکت در جهت تحقق بخشی از منویات مقام معظم رهبری، خواسته‌ی جامعه‌ی علمی کشور و همچنین مراکز سیاست‌گذاری، تقنینی و اجرایی کشور را پاسخ گفته باشد. مسلماً انتشار و عرضه‌ی چنین آثاری می‌تواند ثمره‌ی بیش از سی سال مجاهدت و تلاش شورای نگهبان در پاسداری از شرع و قانون اساسی را در اختیار کلیه‌ی علاقه‌مندان، به ویژه محافل علمی و پژوهشی، اعم از دانشگاهی و حوزوی قرار دهد و به غنی‌تر شدن هر چه بیشتر مباحث فقهی و حقوقی در کشور کمک کند.

و من الله التوفیق و علیه التکلان

پژوهشکده شورای نگهبان

پاییز ۱۳۹۳

۱. گفتنی است منظور از آنچه در پانویس هر ماده، با عنوان «مصوبه نخست مجلس» آمده است، اولین متن مصوب مجلس در خصوص همان ماده است که با ایراد شورای نگهبان مواجه شده است؛ بر این اساس، تاریخ «مصوبه نخست مجلس» در خصوص هر ماده، لزوماً منطبق با تاریخ نخستین مصوبه‌ی مجلس در خصوص آن لایحه نیست.